

**Česká školní inspekce
Královéhradecký inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIH-456/23-H

Název	Základní škola a Mateřská škola, Potštejn, okres Rychnov nad Kněžnou
Sídlo	Školní 88, 517 43 Potštejn
E-mail	mopsfido@tiscali.cz
IČO	75015668
Identifikátor	600097455
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	Mgr. Kateřina Prachařová
Zřizovatel	obec Potštejn
Místa inspekční činnosti	Školní 88, 517 43 Potštejn Školní 280, 517 43 Potštejn
Inspekční činnost na místě	3. 4. – 5. 4. 2023

Inspekční činnost byla zahájena doručením oznámení o inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání, a to podle příslušných školních vzdělávacích programů dle § 174 odst. 2 písm. b) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zjišťování a hodnocení naplnění školních vzdělávacích programů a jejich souladu s právními předpisy a rámcovým vzdělávacím programem dle § 174 odst. 2 písm. c) školského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

Charakteristika

Základní škola a Mateřská škola, Potštejn, okres Rychnov nad Kněžnou (dále „škola“) vykonává činnost mateřské školy (dále „MŠ“), základní školy (dále „ZŠ“), školní družiny, školní jídelny a školní jídelny-výdejny. Ve školním roce 2022/2023 se v době inspekční činnosti ve dvou třídách MŠ vzdělávalo 39 dětí, základní školu navštěvovalo v pěti třídách 61 žáků 1. – 5. ročníku, do dvou oddělení školní družiny bylo k pravidelné denní docházce zapsáno 50 účastníků zájmového vzdělávání.

Školní jídelna poskytuje stravování žákům a dětem v budově ZŠ a školní jídelna-výdejna poskytuje stravování dětem v budově MŠ. Podrobnější informace o škole jsou dostupné na webových stránkách: www.skolapotstejn.cz.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Ředitelka školy je ve funkci od srpna roku 2015, určila od svého nástupu zástupkyni, kterou pověřila řízením předškolního vzdělávání (organizační, hospitační a kontrolní činností). Systém plánování a kontroly ředitelky školy není zcela funkční, cíle uvedené v koncepci rozvoje školy na období 2022 – 2027 jsou kromě materiální oblasti značně obecné, nezahrnují všechny součásti školy. Nejsou rozpracovány do konkrétních krátkodobých plánů s určením priorit pro dané období, které by umožňovaly průběžné vyhodnocování splnění dílčích úkolů. Ředitelka školy nestanovuje jasné, konkrétní kroky, které by vedly ke zkvalitnění fungování školy v dalším období. Ředitelka školy zpracovala plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, který umožňuje pedagogům se vzdělávat v jejich odbornostech a sledovat nové trendy ve vzdělávání. V ZŠ působí v prvním ročníku jedna nekvalifikovaná začínající učitelka, které chybí cílené systematické metodické vedení, což se částečně projevilo chováním žáků ve výuce. Ředitelka školy systematicky nevyhodnocuje plnění školního vzdělávacího programu, nemá tak zpětnou vazbu celkové úrovně vzdělávacích výsledků, a nemůže k nim přijímat potřebná opatření. Kontrolu pedagogického procesu vykonává v ZŠ občasně sama ředitelka školy, na MŠ pravidelně zástupkyně ředitelky, vzájemné hospitace pedagogů nejsou běžné. Pedagogická rada je organizována měsíčně pro celou školu v budově ZŠ, navíc jednou měsíčně jen pro MŠ. Propojenost ZŠ a MŠ se projevuje organizováním exkurzí dětí do první třídy, společnými výlety či čtením žáků pátého ročníků dětem. Ředitelka školy klade důraz na provázanost školy a rodiny, na účinnou komunikaci se zákonnými zástupci a jejich zapojení do života školy. Škola rovněž věnuje příkladnou péči aktivnímu zapojení dětí a žáků do života obce, spolupráci se zřizovatelem a dalšími externími subjekty, jakými jsou např. Sokol či hasiči v zájmu osobnostních a občanských kompetencí dětí a žáků. Děti a žáci tak získávají nejen jasné povědomí své občanské identity, společenské integrity a osobní odpovědnosti, ale také pozitivní vztah ke sportu, potažmo zdravému a bezpečnému životnímu stylu, který škola rozvíjí též spoluprací s okolními malotřídními školami na pořádání sportovních akcí. Škola efektivně využívá vybudovanou přírodovědnou učebnu k podpoře a rozvoji přírodovědné gramotnosti žáků.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Během inspekční činnosti bylo v obou třídách MŠ patrné logické tematické i motivační propojení jednotlivých vzdělávacích oblastí, včetně stanovených cílů a příslušných výstupů. Poměr spontánních a řízených aktivit byl vyvážený, pevná organizace vzdělávání však zpravidla neumožňovala jejich provázanost. Průběh vzdělávání se vyznačoval příznivým psychosociálním klimatem, což mělo spolu se srozumitelně nastavenými pravidly soužití

ve třídách pozitivní vliv na vztahy mezi dětmi i vlastní proces učení. Pedagožky k dětem přistupovaly se vstřícností a empatií, reagovaly na jejich potřeby. Smysluplně se věnovaly dětem s potřebou podpůrných opatření. Při vzdělávání plně respektovaly doporučení školského poradenského zařízení, průběžně vyhodnocovaly účinnost realizovaných postupů. Všem dětem ponechávaly dostatečný časový prostor pro přirozenou hru, vstupovaly do ní partnerským způsobem. Během dne vytvářely podmínky pro individuální, skupinové i frontálně organizované činnosti. Kromě klasických metod zařazovaly kooperativní a prožitkové učení hrou, což účinně podporovalo dětskou zvědavost i radost z poznání. Většina činností byla vyučujícími zpravidla diferencována s ohledem na věk, potřeby a zájem dětí. Do plánování i realizace vzdělávání se však nepromítaly výstupy z pedagogické diagnostiky jednotlivých dětí. Řízené pohybové aktivity přinášely dětem radost z pohybu. Velký důraz učitelky kladly na rozvoj přírodovědné gramotnosti dětí. Dostatečně se zaměřovaly i na rozvoj polytechnických dovedností dětí. Děti vedly k uplatňování hygienických a společenských návyků, podporovaly jejich samostatnost v sebeobslužných činnostech. Nedostatečně se však v průběhu dne věnovaly podpoře dětí ve využívání zavedeného pitného režimu. Během vzdělávání učitelky používaly adresné a motivující oceňování dětí. Nevěnovaly však patřičnou pozornost jejich sebehodnocení, vytváření základů vzájemného vrstevnického hodnocení i formativnímu hodnocení dětí.

Učitelé měli výuku pečlivě připravenou včetně pomůcek a promyšlenou vzhledem k probíranému tématu, také hodiny byly většinou dobře organizačně zvládnuté. Cíle často nebyly stanoveny na začátku hodin, vyplynuly až z jejich průběhu. Učitelé často volili frontální způsob výuky v kombinaci se samostatnou činností žáků, u jedné učitelky vedlo posílení pozice u frontální výuky k poklesu pozornosti a aktivity žáků. V několika hodinách se vyskytla i zdařilá skupinová a párová práce vedoucí žáky ke kooperaci a přirozené soutěživosti. V hodinách, kde učitelé využili tematickou provázanost činností, byla patrná vyšší míra aktivity žáků a jejich zájmu o předkládané učivo. Pozornost a aktivitu žáků udržovaly také hudební, pohybové a relaxační chvílky. Ve výuce panovala převážně přátelská pracovní atmosféra, žáci obvykle dodržovali nastavená pravidla. Jen ojediněle se vyskytla nedůsledná práce s pravidly, která se projevila nesoustředěním a vyrušováním žáků ve výuce. Učitelé vedli žáky k samostatnému souvislému vyjadřování. Pedagogům se dařilo propojovat výuku se zkušenostmi žáků z reálného života. Bylo zaznamenáno aktivní použití didaktické techniky žáků, např. při jazykové výuce vedoucí k získání kompetencí poslechu s porozuměním. Účelné využívání vhodných pomůcek podporovalo rozvoj představivosti u žáků a přispívalo k názornosti výuky. Žáci byli vedeni k vytváření pracovních návyků a samostatnosti. Asistentky pedagoga se věnovaly poskytování podpůrných opatření ve výuce, jejich práce tak byla pro žáky přínosná. Ve většině hodin byly činnosti a metody voleny tak, že diferenciací vzhledem k rozdílnému pracovnímu tempu nebyla potřeba. Všichni učitelé vyžadovali od žáků zpětnou vazbu k proběhlé hodině, rovněž průběžně hodnotili okamžité výkony a znalosti žáků pochvalami nebo klasifikací. V závěru některých hodin chyběl časový prostor na shrnutí učiva, vyhodnocení naplnění vzdělávacích cílů bylo často sděleno učitelem. Žáci dostávali většinou prostor pro vyjádření vlastních pocitů, pro sebehodnocení z hlediska cíle vzdělávání jen v některých hodinách. Zcela výjimečně bylo pozorováno vrstevnické hodnocení podle daných kritérií. Učitelé většinou přistupovali k žákům vstřícně a s respektem a poskytovali jim pozitivní vzory chování.

Činnost školní družiny přirozeně navazovala na základní vzdělávání. Vychovatelky vedly žáky ke smysluplnému trávení volného času vhodně rozděleného mezi odpočinek a rozmanité aktivity. Poskytovaly žákům prostor pro spontánní činnosti a vytvářely také dostatek příležitostí pro tvořivé a pohybové aktivity i rozvoj zájmů žáků. V průběhu

zájmového vzdělávání se setkávaly a spolupracovaly žáci z obou oddělení, což mělo pozitivní vliv na posilování vzájemných vztahů napříč ročníky a rozvíjelo jejich komunikačních a sociálních dovedností. Příjemná atmosféra a přístup vychovatelek podporovaly aktivní zapojení žáků do nabízených činností.

Hodnocení výsledků vzdělávání

V průběhu vzdělávání děti v MŠ prokazovaly postupné osvojování a rozvíjení elementárních znalostí a praktických dovedností. Při činnostech uplatňovaly již dříve získané zkušenosti, bez obtíží postupovaly dle pokynů vyučujících, samostatně si zvládaly organizovat hru. Starší děti se při činnostech dokázaly dostatečně koncentrovat. Nad problémy a vzniklými situacemi přemýšlely, vyvozovaly z nich souvislosti i závěry. I mladší děti byly plně zadaptovány na prostředí školy. V tvořivých činnostech děti aktivně vyjadřovaly svou představivost a fantazii. Přiměřeně svému věku i individuálním možnostem sdělovaly své zážitky, spontánně projevovaly svá přání. Starší děti používaly souvětí, mladší děti navazovaly kontakt pomocí jednoduchých vět. Ve vyjadřování dětí se vyskytovala chybná výslovnost hlásek. Tento nedostatek pedagožky řešily zařazováním pravidelných preventivních logopedických cvičení i aktivní spoluprací s klinickou logopedkou. I přes snahu vyučujících všechny děti neměly zafixován správný úchop psacích potřeb a příboru. Rozvoj pohybových dovedností podporuje MŠ zařazováním specifických sportovních činností, jako je plavání a lyžování. Pravidelně též organizuje cvičení v tělocvičně a polodenní pěší výlety. Do vzdělávání učitelky zařazují školní projekty s ekologickou tematikou, účelně spolupracují s ekologickými centry, vedou děti k třídění odpadu i péči o zeleninové a bylinkové záhonky na školní zahradě. Na velmi dobré úrovni byly sociální dovednosti dětí. Po celý den se k sobě chovaly přátelsky, pomáhaly si, dokázaly se vzájemně domluvit na společném postupu při činnostech. Zvládaly základní dovednosti související se sebeobsluhou, měly osvojeny hygienické návyky i elementární společenské normy.

Během školního roku učitelky sledují a zaznamenávají dílčí vzdělávací pokroky jednotlivých dětí. K zjišťování úrovně jejich dovedností a znalostí mimo jiné využívají nové digitalizované nástroje. Jednotlivým dětem pedagožky dále zavedly portfolia, která ale mají spíše sběrný ráz a neslouží tak k diagnostickým účelům. Záznamy o průběhu vzdělávání dětí tak mají pouhý informativní charakter o stávajícím stavu. Vyučujícím se nedaří dále se zjištěnými poznatky systematicky pracovat, využívat je k zacílení individuální péče při vzdělávání. Výsledky vzdělávání dětí škola prezentuje formou kulturních vystoupení pro rodiče i veřejnost, účastí ve výtvarných a recitačních soutěžích i prostřednictvím vlastní „fotoknihy“ a článků v místním zpravodaji.

Škola má nastavená pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků. Zákonní zástupci jsou pravidelně průběžně informováni o výsledcích vzdělávání svých dětí prostřednictvím elektronického informačního systému, osobně na třídních schůzkách a při individuálních konzultacích. Vedení školy sleduje interní výsledky vzdělávání a společně s vyučujícími se jimi zabývá na jednáních pedagogické rady. Ve prospěch žáků ohrožených školním neúspěchem přijímá jen některá konkrétní opatření (doučování), jejichž účinnost dostatečně nevyhodnocuje. Škola rozvíjí přírodovědnou gramotnost žáků mimo jiné pořádáním přírodovědné soutěže pro okolní malotřídní školy s tematickým zaměřením jednotlivých ročníků a zajišťuje kroužky podporující digitální gramotnost žáků. Socializaci dětí a žáků škola podporuje jednak cyklickými akcemi typu lyžařský výcvik či čtenářská noc, ale i celoročními projekty a prací s dětmi z dětského domova, které školu navštěvují.

Poradenské služby ve škole zajišťují školní metodička prevence a výchovná poradkyně, nově jmenovaná ve školním roce 2022/2023. Jejich kompetence nejsou jasně vymezeny, v některých oblastech se překrývají. Pravidelné schůzky i s ředitelkou školy slouží ke sdílení informací o výchovných a vzdělávacích problémech žáků a jejich řešení. Chybí však propojení školního poradenského pracoviště s MŠ, nefunguje vzájemná účelná spolupráce. Učitelé jsou informováni o žácích se speciálními vzdělávacími potřebami, ale ředitelka školy se při své kontrolní činnosti cíleně nezaměřuje na reálnou úroveň poskytování podpůrných opatření ve výuce. Podporu dětem a žákům se speciálními vzdělávacími potřebami zajišťují také asistentky pedagoga. Jejich činnost však není koordinována a vyhodnocována. Průběžná informovanost pedagogů nepostačuje pro sledování a vyhodnocování pokroku žáků se speciálními vzdělávacími potřebami za delší období a pro objektivní posouzení účinnosti nastavených podpůrných opatření. Školní metodička prevence cíleně získává od učitelů informace o situaci v jednotlivých třídách, v případě potřeby poskytuje intervenci v podobě rozhovoru či třídnické hodiny. Škola sice aktivně řeší vzniklé problémy, ale plánování činnosti výchovného poradce i preventivních akcí postrádá jasně vymezené, konkrétní cíle, jež by se opíraly o vyhodnocení situace v předchozím období. Kvalitním východiskem pro prevenci rizikových jevů a utváření pozitivního klimatu je vstřícný přístup všech zaměstnanců školy ve spojení s dobrou znalostí žáků a pořádání akcí, při nichž se posilují vzájemné vztahy a žáci přirozeným způsobem rozvíjejí své sociální dovednosti. Jedná se především o zimní lyžařský pobyt na horách, čtenářskou noc spojenou s přespáváním ve škole či pravidelná společná ranní setkání všech žáků a pedagogů, při nichž se mj. hodnotí uplynulý měsíc.

Závěry

Vývoj školy

- Od poslední inspekční činnosti došlo k významnému zlepšení materiálních podmínek školy: na příklad byla vybudována přírodovědná učebna v podobě výukových prostor v podkroví základní školy a částečně byla zrenovována budova mateřské školy.
- Došlo ke změně na pozici výchovné poradkyně.

Silné stránky

- Příznivé sociální klima ve třídách, vstřícný pedagogický styl vyučujících i ostatních pracovníků školy výrazně přispívají k sociálnímu a osobnostnímu rozvoji dětí a žáků.
- Výrazná podpora environmentálního vzdělávání v mateřské škole přispívá k rozvoji ekologického smýšlení dětí.
- Aktivní zapojení dětí a žáků do života obce účelně navazovanými partnerskými vazbami se zřizovatelem a dalšími externími subjekty má pozitivní dopad na vzdělávání a přispívá ke zkvalitňování činnosti školy.

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

- Systém řízení školy není zcela funkční, nevychází ze systematického plánování a stanovování konkrétních cílů, činnost jednotlivých součástí není vyhodnocována.
- Vedení školy nepracuje systematicky s celkovými výsledky předškolního a základního vzdělávání, a nepřijímá tak k nim opatření.

- Vyučující v mateřské škole nevyužívají informace získané diagnostickými aktivitami k průběžnému přijímání opatření vedoucím k dalšímu zlepšování výsledků vzdělávání dětí.
- Příležitostí ke zlepšení činnosti mateřské a základní školy je postupné vedení dětí a žáků k sebehodnocení, vzájemnému vrstevnickému hodnocení a využití prvků formativního hodnocení jako prostředku rozvoje jejich osobnosti.

Doporučení pro zlepšení činnosti školy

- Zefektivnit evaluační činnost školy a na základě vzdělávacích výsledků žáků přijímat potřebná opatření.
- Vést děti a žáky v průběhu vzdělávacích aktivit v mateřské a základní škole k sebehodnocení a vzájemnému hodnocení činností, využívat při vzdělávání dětí formativní zpětnou vazbu k výsledkům jejich práce.
- Provázat účelněji v mateřské škole řízené aktivity se spontánními činnostmi dětí.
- Zaměřit pozornost na podporu využívání pitného režimu dětmi v průběhu celého dne.
- Zefektivnit pedagogickou diagnostiku, získané poznatky využívat při práci s jednotlivými dětmi.
- Zavést výběrová portfolia dětí, zacílit je na diagnostické účely.
- Zapojit do činnosti školního poradenského pracoviště zástupce za mateřskou školu.
- Koordinovat činnost asistentek pedagoga v mateřské i základní škole pro zvýšení efektivity jejich práce.
- Sledovat a vyhodnocovat úroveň poskytování podpůrných opatření a jejich účinnost v průběhu vzdělávání v základní škole.
- Zvolit vhodné nástroje pro sledování pokroku žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá ředitelce školy ve lhůtě do 5 dnů přijmout adekvátní opatření k prevenci nedostatků zjištěných při inspekční činnosti a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jaká byla přijata opatření.

Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Královéhradecký inspektorát, Wonkova 1142, 500 02 Hradec Králové, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.h@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Zřizovací listina vydaná obcí Potštejn, okres Rychnov nad Kněžnou ze dne 1. 10. 2014
2. Jmenování do funkce ředitelky Základní školy a Mateřské školy, Potštejn, okres Rychnov nad Kněžnou na základě konkurzního řízení s účinností od 1. 8. 2015
3. Dokumentace k hodnocení materiálních a finančních podmínek školy – školní rok 2022/2023

4. Dokumentace k zajištění bezpečnosti dětí a žáků vedená ve školním roce 2022/2023
5. Plán rozvoje školy platný ve školním roce 2022/2023
6. Plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pro školní rok 2022/2023
7. Školní řády mateřské školy, základní školy a vnitřní řády školní družiny, školní jídelny a školní jídelny-výdejny platné ve školním roce 2022/2023
8. Školní vzdělávací programy pro předškolní, základní a zájmové vzdělávání platné ve školním roce 2022/2023
9. Rozvrhy tříd a učitelů základní školy platné ve školním roce 2022/2023
10. Školní matrika mateřské školy, základní školy a školní družiny vedená ve školním roce 2022/2023 (vzorek)
11. Přehled docházky dětí do mateřské školy ve školním roce 2022/2023 (vzorek)
12. Přehledy výchovně vzdělávací práce školní družiny vedené ve školním roce 2022/2023
13. Přihlášky do školní družiny pro školní rok 2022/2023 (vzorek)
14. Třídní knihy mateřské školy a základní školy vedené ve školním roce 2022/2023
15. Žakovské knížky žáků prvního ročníku základní školy a elektronické žakovské knížky žáků druhého až pátého ročníku základní školy vedené ve školním roce 2022/2023 (vzorek)
16. Záznamy z hospitační činnosti ředitelky školy a zástupkyně ředitelky školy za školní roky 2021/2022 a 2022/2023
17. Dokumentace dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami platná ve školním roce 2022/2023 (vzorek)
18. Diagnostické záznamy dětí mateřské školy a jejich portfolia (vzorek) – školní rok 2022/2023
19. Rozpisy přímé a nepřímé pedagogické práce pedagogických pracovníků platné ve školním roce 2022/2023
20. Doklady o přijímání dětí k předškolnímu vzdělávání (vzorek) – školní rok 2022/2023
21. Plán jednání pedagogické rady pro školní rok 2022/2023
22. Záznamy z pedagogických rad školy ve školním roce 2022/2023 (vzorek)
23. Zápisy z jednání školního poradenského pracoviště vedené ve školních letech 2021/2022 a 2022/2023 (vzorek)
24. Školní preventivní program platný ve školní roce 2022/2023
25. Vyhodnocení Školního preventivního programu 2021–2022
26. Krizový program školy 2022–2023
27. Plán výchovného poradce na rok 2022/2023

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu, Česká školní inspekce, Královéhradecký inspektorát, Wonkova 1142, 500 02 Hradec Králové, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.h@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitelky inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Titul, jméno, příjmení, funkce

PhDr. Lukáš Zábranský, Ph.D., školní inspektor, vedoucí inspekčního týmu

.....

Ing. Lenka Koutníková, školní inspektorka

.....

Mgr. Petra Olivová, školní inspektorka

.....

Ing. Alena Synková, přizvaná osoba, odborník na ekonomiku škol a finanční kontrolu

.....

V Hradci Králové 8. 5. 2023